

HISTORISK SAMFUND FOR RIBE AMT“ er Hr. Arkivar *A. Thiset* i København overmaade taknemmelig for det smukke Mærke, som han har tegnet og foræret til Samfundet, og som her for første Gang fremstilles for vore Læsere. Hr. Thiset er uimodsagt vor første Avtoritet paa Vaaben- og Seglkundskabens Omraade, og paa hans fine Tegnekunst, hvad Vaaben- og Seglbilleder angaar, foreligger der mangfoldige Prøver rundt om i vor historiske Literatur.

En kort Forklaring af og historisk Redegørelse for, hvad dette Mærke forestiller, vil ventelig ikke anses for overflødig.

Mærkets Bund eller Baggrund indtages af *Ribe Bys* Vaaben. I denne By har Amtets og Stiftets øverste Styrelse sit Sæde, saa det er i sin gode Orden, at dens Vaaben faar en Hovedplads. Til den ene Side ses Halvdelen af det danske Rigsvaaben: de tre Løver (af den midterste er her dog kun Poterne og Halen

synlig), den anden Side dannes af en stiliseret Gen-givelse af Ribe Domkirke i dens ældgamle (i vore Dage fornyede) Skikkelse: med *to* Taarne, det større „Stormklokketaarn“ og det mindre „Mariataarn“. Allerede 1295 findes dette Vaaben i Seglet under et Dokument blandt Ribe Stiftskistes Breve (i Rigsarkivet). Men en senere Tid forstod ikke denne Deling mellem Rigets (Løverne) og Kirkens (Domkirken) Vaaben; man lod Domkirken indtage en stadig større Plads, medens man ud fra Taarnet paa en ret meningsløs Maade lod springe tre smaabitte Løver! (Se saaledes de 2 første Udgaver af Trap: Danmark).

Mærkets Midte er forbeholdt Vaabnene for de to andre *Byer* i Ribe Amt: Varde til venstre, Esbjerg til højre. *Varde* har en gaaende Løve (eller som Vaabenvidenskaben i saa Tilfælde kalder det: en Leopard) i sit Vaaben; det gamle middelalderlige Signet med Omskriften SIGILLVM · VILLANORVM · IN · OPIDO WARWITH (Varde Bys Borgeres Segl) omkring Byvaabenet haves endnu. *Esbjergs* Byvaaben er selvfølgelig af meget ny Oprindelse; efter Hr. Thisets Tegning (1903) blev det et mangebladet Træ med et Anker paa hver Side, hvorved symbolsk er udtalt Haabet om rig Trivsel for Byen, der jo i fremragende Grad er en Havneby.

Uden om de 2 Byvaabener samler sig saa i en Kreds Amtets *Herreders* Vaabener. Strengt taget er disse allerede for over et Par Aarhundreder siden gaaet af Brug; men af og til opfriskes Mindet og Brugen alligevel, hvilket bl. a. kan ses paa Façaden af Gørding-Malt Herreders ny Kontorbygning og Herredsfogedbolig i Holsted. — Herredernes Vaaben er i Reglen meget yngre end Byernes; det er endog tvivl-

somt, om adskillige af dem overhovedet har haft noget Vaaben, før de skulde besegle Hyldingsakten ved den unge Prins Christians Valg til Tronfølger 1584, i alt Fald kendes flere af dem først fra dette Dokument. Nogle af dem er, hvad man i Vaabenvidenskaben kalder „talende“, idet man i Vaabenet satte et Billede, der mindede om vedkommende Vaabenejers Navn, selv om dette maaske i Virkeligheden betød noget helt andet.

Øverst til venstre har vi nu *Øster Horne Herreds* Vaaben: to Drikkehorn; det kendes først fra 1610. — Nedenfor dette kommer vi til *Skads Herreds* Vaaben: et stilfuldt Lindetræ; dette smukke gamle Vaaben er næppe yngre end d. 15. Aarhundrede; det bar Omskriften: SECRETVM · SCASST · IVTIE · THHZ (Skads Tings Segl i Jylland). — Derefter kommer vi til *Malt Herreds* Vaaben: tre Bygkorn, stillede paa skraa ind imod Skjoldets Midtpunkt; selvfølgelig har Herredets Navn givet Anledning til Valget af dette Mærke. Signetet med Omskriften SIGILLVM · MOLT · HERD (Malt Herreds Segl) er vistnok middelalderligt og var endnu i Behold 1655. — Allernederst ses *Gørding Herreds* Vaaben: en harniskklædt Rytter med Lanse; selv om det først kendes fra 1584, er det dog vist — efter Rytterens Bevæbning at dømme — meget ældre. Seglet bar Omskriften: SECRETVM · GYRING · HERETH (Gørding Herreds Segl). — Gaar vi nu opad Mærkets højre Side, har vi nederst *Anst Herreds* Vaaben: en foran en Blomst gaaende And, saa Vaabenet tydeligt nok skal være „talende“, uagtet Seglets Omskrift allerede tidlig (vist i d. 15. Aarhundrede) var S' PROVINCIE · HANSTHERIT (∴ *Hanst Herreds* Segl). Herredets ældste kendte Navn var dog „An-

stath" (1150), men det har næppe noget med Fuglen „And“ at gøre. — Vaabenet med den bevæbnede Arm er *Slavs Herreds*; det skal vist ogsaa være „talende“. Før 1648 kendes det ikke. — Endelig har vi det sidste Vaaben: *Vester Horne Herreds*: tre Drikkehorn (Øster Horne Herred maatte som ovenfor set nøjes med to); det er sikkert meget gammelt, omend det først kendes som brugt i 1584.

J. Richter.
